

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

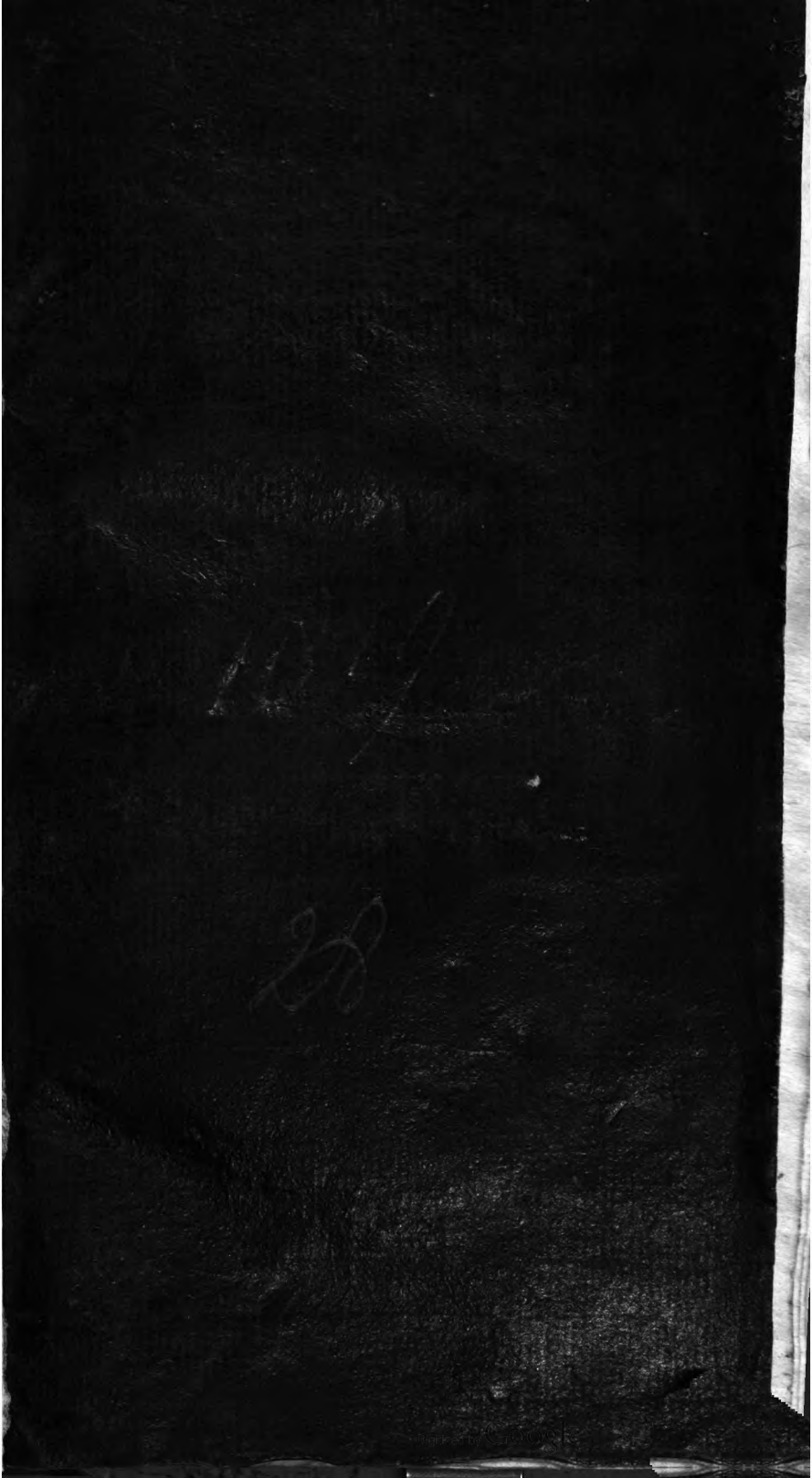
- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

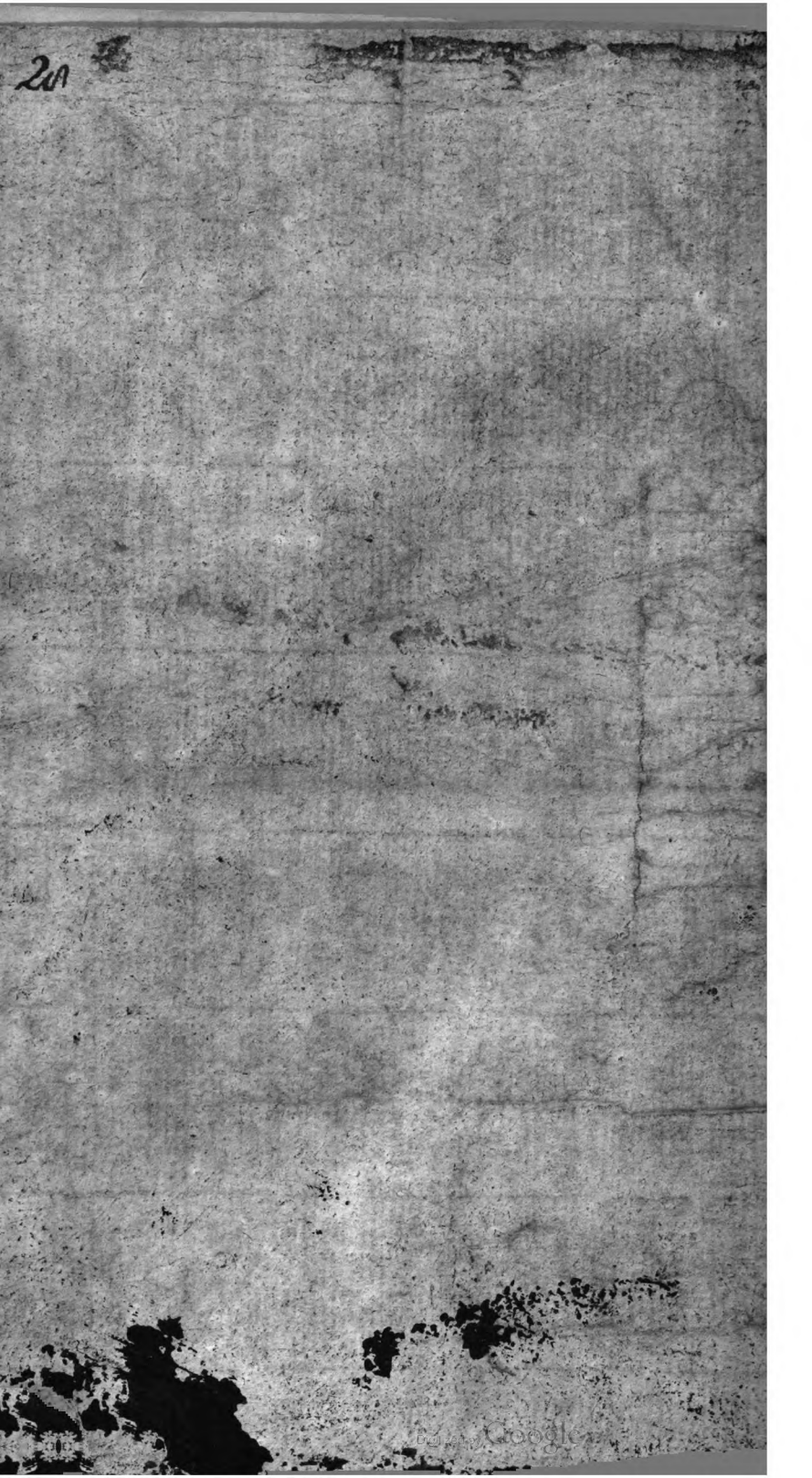
Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

PAMPHLET
24834

20

TER GEDACHTENIS

VAN

PIERRE FREDRIK ERDBRINK.

OVERLEDEN TE ENKHUIZEN,

DEN 7 FEBRUARIJ 1819.

IN DEN OUDERDOM VAN RUIM 33 JAREN.

TE ENKHUIZEN,
BIJ J. OVER DE LINDEN.

1819.

Zeg nooit hier liggen doón; de braven sterven niet.
VAN MERKEN, *Germanicus*. bl. 144.

VOORBERIGT.

Daar mijne gewone spreekbeurt op de vergadering van het Enkhuizer Departement der Maatschappij: tot Nut van 't Algemeen, inviel, negen dagen na het smartelijk afsterven van den hooggeachten Voorzitter van hetzelfde, den Heere PIERRE FREDRIK ERDBRINK, kon ik niet nalaten, om over den treurigen dood van dezen nuttigen en waardigen man, geheel opzettelijk te spreken. Alle mijne medeleden waren door dat overlijden te gevoelig getroffen, en ikzelf deswege te diep geroerd, om dat onderling gevoel te kunnen smoren. Voor mijzelfen wilde ik eenige vertroosting zoeken in het openlijk gewagen van de verdiensten diens hooggeschatten mans, dien wij met diepen weedom herdenken. Mijn voornemen om, in de eerstkomende vergadering van de leden dezes Departements, geheel ter nagedachtenis van wijlen onzen vriend te spreken

ken, gaf ik te kennen aan Bestuurderen der vergadering, welke mijn voornemens goedkeurende, besloten, om de zamenkomst, die op den 15. dezer maand zou plaats hebben, geheel tot een rouwfeest voor den afgestorvenen in te rigten. Toen dit besluit van Bestuurderen bekend was, volgde aanstonds de algemeene bijval der leden. De vergaderzaal, inzonderheid het spreekgestoelte, ook de zitplaats van den tijdelijken Voorzitter, die nu ledig stond, waren ingerigt naar den aard der treurplegtigheid. Alle de Leden dezer afdeeling, ook de Donateurs en Donatrices, waren gekleed in rouwgewaad, en het somber gevoel van ongeveinsde smart, was uitgedrukt op het gelaat van alle de leden dezes Departements. Eene talrijke schare uit naburige Departementen der Maatschappij toonde, ook door hare tegenwoordigheid, de gevoeligste belangstelling in onze regmatige droefenis.

Met diepe ontroering sprak ik die gedachtenisrede over ERDBRINK uit, welke, volgens het algemeen besluit der vergadering, gedrukt, aan de Leden des Enkhuizer Departements, en aan allen, die verder eenig belang stellen in onzen onvergetelijken vriend, wordt aangeboden.

De tijd tot het opstellen dezer rede, was te kort, en mijne ziel door den dood diens mans, helaas! zoo vroeg aan ons ontrukkt, te diep getroffen, dan
 dan

dat ik aan enige kunstregels bij het opstellen dezer lijk of lofredede konde denken: ik volgde de ingeving van mijn hart. En na het uitspreken dezer rede, wilde ik in mijn opstel niets veranderen, om niet mijne medeleden iets anders gedrukt te geven, dan zij van mij gehoord en begeerd hadden. Te minder, om dat ik met het uitspreken, en doen drukken dezer redevoering niet bedoelde, om voor mij eenigen lof of voordeel te behalen, maar alleen eene bijdrage te leveren tot ERDBRINK'S aandenken, en ter nuttige beschouwing van zijnen dood.

Ingevolge hetzelfde besluit der vergadering en, met gunstige toestemming der onderscheidene Dichters, volgen op de redevoering enige Lijkdichten, bij dat rouwfeest openlijk uitgesproken. Het eerste dichtstuk is van den tegenwoordigen Voorzitter van Bestuurders van dit Departement; het tweede van een bestendig vriend van den overledenen, die met hem in onderscheidene betrekkingen, tot heil der menschheid is werkzaam geweest; het derde is eene eerste dichtproeve van een jeugdig kweekeling van den geachten man, die een offer van dankbaarheid voor genoten onderwijs, gaarne in 't openbaar wilde aanbrengeu. Het vierde is van den Weleerwaardigen Heer H. Weijland, thans Predikant te Amsterdam, weleer hooggeschat Leeraar in de hervormde gemeente alhier;

en

*en het laatste dichtstuk getuigt, dat het jeugdig dicht-
vuur in de borst des edelen grijsaards Jan de Jongh
nog niet is uitgedoofd.*

*Zoo treden dan die dichtregelen, met de gedach-
tenisrede, in het openbaar te voorschijn, als eene
proeve, dat het Enkhuizer Departement der Maat-
schappij: tot Nut van 't Algemeen, waardige Me-
deleden na hun afsterven, in een gezegend aanden-
ken weet te houden.*

O. VAN TRICHT Az.

ENKHUIZEN

d. 20. Febr, 1819.

*Eenige onvoorziene beletzelen van de zijde der
Drukkers, hebben de uitgaaf der bovengenoemde stuk-
ken vertraagd; voor welke vertraging nederig ver-
schoning wordt gevraagd aan de Leden van het
Enkhuizer Departement.*

Op bladz. 59 is een drukfout over het hoofd ge-
zien; er staat tweemaal het woord heeft.

GEDACHTENIS-REDE

VOOR WIJLEN DEN HEER

P. F. ERDBRINK,

**IN LEVEN STADS-FRANSCH KOST-
SCHOOLHOUDER, EN LID VAN ON-
DERSCHIEDENE BESTUREN VAN
WELDADIGHEID.**

OVERLEDEN DEN 7. FEBRUARIJ 1819.

**UITGESPROKEN IN DE VERGADERING
VAN HET ENKHUIZER DEPARTEMENT
TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN,**

DOOR

O. VAN TRICHT Az.

LID VAN VOORNOEMDE DEPARTEMENT.

OP DEN 15. FEBRUARIJ 1819.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

RESEARCH REPORT

NO. 100

BY

J. R. OPPENHEIM

AND

ROBERT SERBER

RECEIVED

APRIL 10 1947

PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO

UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO, ILL.

**ZEERGEACHTE BESTUURDERS DEZER
VERGADERING!**

**GEËERDE MEDELEDEN OF BEGUNSTIGERS
DER MAATSCHAPPIJ: TOT NUT VAN 'T
ALGEMEEN!**

**EN GIJ ALLEN, DIE, ALS VRIENDEN OF
LEERLINGEN, ONZEN AFGESTORVEN
VRIEND EEN DANKBAAR AANDENKEN
TOEDRAAGT!**

GEACHTE TOEHOORDERS!

Onder eene mengeling van treurige aandoeningen en ernstige gedachten, aanschouw ik dit gestoelte, het welk mij ons geleden verlies en den regelmatigigen rouw onzer Maatschappij, bij vernieuwing herinnert. Mijn oog zoekt in onzen vriendenkring naar den man, ons zoo belangrijk, die nog kort geleden onze zamenkomst bestuurde, (1) maar te vergeefs; nooit, nooit treedt hij weder deze achtbare zaal binnen, wij zagen hem wegzinken in het graf; de dood geeft ons dien man nimmer weder!

A 2,

Slechts

Slechts vier weken geleden, stond onze vriend op deze zelfde plaats, en sprak tot ons, met mannelijke kracht, over Gods wakende zorg en wijs bestuur, zichtbaar in de lotgevallen van ons Vaderland; hoe weinig dachten wij toen: het is welligt de laatste maal, dat wij den geliefden Redenaar hooren. Treurige verandering! Het is mij op deze plaats, als of ik nog zijne stem vol liefelijkheid, zijne lesfen der wijsheid hoore; zijn heilig ijvervuur voor God en het Vaderland aanschouwe: en dat alles is helaas! voorbij; moete kost het u en mij, om ons te gewennen aan die ontroerende gedachte: *ERDRINK is niet meer.*

Zijn mond, die gezelligheid en vriendschap, beschaafdheid en deugd ademde, is gesloten voor altijd. Dat gestoelte, hetwelk hij meer dan eens heeft versierd (2) staat ledig; wij vragen hem, die zoo dikwijls en zoo gaarne ons geleerd, vermaakt, of gesticht heeft, terug, — maar de dood staat zijne prooi niet af. Daar ligt dan zijn taak ter neder, en met dezelve onze blijde verwachting, die wij van den braven en nuttigen man koesterden. Die ledigheid, welke wij ook in deze talrijke zamenkomst thans gevoelen, die treurige somberheid op ons gelaat verspreid, dat neerslagtig gevoel, hetwelk wij in de afgeloopene week, op het aangezicht van ouden en jongen in onze Stad zagen, getuigt, hoe veel wij verloren hebben; van de diepe smart, welke

ke het verlies van zulk een man over ons heeft uitgestort.

Gij zoudt mij van ongevoeligheid beschuldigen, als ik in deze mijne spreekbeurt van iets anders, dan van het smartelijk aftarven diens beminden mans wilde spreken. Hij stond tot de loffelijke Maatschappij, waarvan wij Leden of Begunstigers zijn, tot deze vergadering in te naauwe betrekking; was voor uw en mijn hart te belangrijk en te diepbaar, dan dat ik in het openbaar hem niet zoude gedenken, wiens vroegen dood wij in onze Stad, bijzonder in dezen vriendenkring op den duur grievend zullen ontwaren. Maar neen! mijn eigen hart is te diep in dit plechtig uur getroffen, om in deze onze eerste zamenkomst na dat treurig ongeval, van hem te kunnen zwijgen, dien ik zeer hoogachtte in zijn nuttig leven, die mij ook na zijn sterven onvergetelijk zal blijven. (3)

Aan het treurige, maar toch niet geheel onaangename aandenken van wijlen den hooggeachten Voorzitter dezer afdeling; aan *de nuttige en leezame beschouwing van zijn leven en sterven*, zij dan mijne rede in dit plechtig uur geheel toegewijd. Een deelnemend gevoel, Geachte Medeleden! zal u bezielen tot eene gunstige aandacht, en tot ernstige behartiging van die lessen der ware wijsheid, die ons het graf van ERDBRINK onzen vriend overvloedig aanbiedt.

Ge-

Gevoelig werden wij allen, en velen onzer Staalgenooten met ons aangedaan, toen wij zeer onlangs onverwacht hoorden, dat het leven van ERDBRINK onzen vriend, den vriend der jeugd en der armen, bedreigd werd. Hoe opregt en hartelijk en algemeen was de belangstelling in het behoud van dien hooggeachten man! Vurig was ons verlangen, ernstig onze bede, dat God zijn jeugdig leven sparen, hem van den oever des doods aan de zijnen, aan de jeugd, aan de Maatschappij mogt wedergeven. De nood klom hooger, de wijsheid der ervarenste geneeskunst stond stil, oordeelde zijn toestand hopeloos. Pijnlijk werd gedurende drie of vier dagen, onze onzeketheid, donker onze verwachting; dan onder dat alles gloorde er nog een vonk van stille hoop in onzen boezem, dat die man ons niet zou worden ontrukkt in den vollen bloei zijner mannelijke kracht, in de ijverige arbeidzaamheid van zijn werkzaam en verdienstelijk leven. (4)

Maar zoo veel te zwaarder trof ons de slag, toen wij de treurmure hoorden: hij is bezweken onder de kracht der ziekte; de laatste uur van onzen vriend is geslagen! Die slag trof en wondde niet slechts zijne naaste betrekkingen, niet slechts ons zijne vrienden, maar dompelde ook de jeugd in

in diepen rouw; ja allen die hier en elders op beschaving, deugd, menschenheit, en eene verstandige opvoeding der jeugd, hoogen prijs stelden. Met den dood van dien eenen man scheen ieder welgezinde een' vriend en broeder verloren te hebben.

Levendiger dan ooit bezeffen wij thans, hoe dierbaar, hoe nuttig hij ons in zijn leven is geweest, wiens verlies ons allen met droefheid vervult. Als wij peinzen op zijn gemis, baart het ons zoms eene weemoedige vreugde, terug te zien op de loopbaan, door hem zoo roemrijk afgelegd; het lenigt onze droefheid, als wij ons voor den geest brengen, het veelvuldige nut en genoegen, door dien waardigen man gesticht of bevorderd.

Als vriend was hij ons zoo belangrijk doot zijn minzaam en nuttig verkeer; in den vriendenkring de ziel der gezelligheid, die leefde wanneer hij de stille vreugde der zamenleving kon bevorderen. Hij, de opene en opgeruimde man, altijd zoo redelijk, zoo hartelijk, zoo menschelijk; nimmer vrolijk tot litzinnigheid of losbandigheid, maar de vriend van tevredenheid, die de belangrijkste gesprekken ongevoelig door zijne spraakzaamheid wist uit te lokken. Zoo gaarne deelde hij, zonder aanmatiging, uit den schat zijner kundigheid en ervaring aan vrienden en bekenden zijn wijzen raad mede. De man van beschaafdheid zag, en hoorde ERDBRINK met toegenegenheid, daar hij alles wat goeden

den smaak, menschenheil, verlichte Godsdienstken-
nis ademde, met jëugdigë geestdrift en mannelijke
kracht, voorstond en bevorderde. Reeds in zijne
jongere jaren was hij de geliefde kweekeling van
zijne brave en kundige leermeesters; andere Steden
van ons Vaderland dongen om zijn bezit. (5) En
geen wonder, dat een jongeling, die bij een' geluk-
kigen aanleg, vroeg reeds uitnemend was ontwik-
keld; en daarbij een onbesproken wandel paarde,
van den beginne zijner komst in deze Stad, acht-
dag verwierf onder alle Standen, (6) en bij man-
nelijke jaren gedurig in hoogachting kwam bij allen,
die zijne uitgebreide kunde, de braafheid zijner
beginselen, en de welwillendheid van zijn hart,
kennen.

Voor onze Maatschappij tot Nut van het Alge-
meen, welke hij als de voedstervrouw zijner be-
bwaamheid, met kinderlijke dankbaarheid vereerde,
(7) was BRDBRINK een nuttig steraad, en voor
onze afdeeling een vaste steunpilaar. Wie herin-
nert zich niet, hoe hij voor eenige jaren de wel-
bespraakte en gevoelige tolk der dankbare erkente-
nis van de koffelijke Maatschappij in 't openbaar
gewees is. (8) Uit het gevoel zijnes harte roemde
hij elke edele daad, ten nutte of ter redding der
menschheid; meer dan eens waren wij de blijde
getuigen van zijnen ijver en bereidvaardigheid, om
alles bij te dragen, wat den luister, en het nut
van

gen onze Maatschappij kon bevorderen. (9) Geene moeite was hem te groot, geene opoffering te kostbaar, voor het heil en den bloei derzelve. Meer dan eens zagen wij zijn wijs beleid in de besturing onzer zamenkomsten, hoorden wij hem met genoegende schoone en heerlijke werken Gods in de natuur beschrijven, werden wij door hem opgewekt tot de beschouwing der schepping; en wanneer hij Gods goede Voorzienigheid, zichtbaar in de lotgevallen van ons Vaderland, met roem vermeldde, boeide hij onze aandacht door zijne wijze opmerkingen, godvruchtig gevoel en mannelijke welsprekenheid. Dien man zullen wij nooit hier beneden meer hooren. Hij is voor onze vriendenkring, voor deze vergadering, voor onze Maatschappij, zoo vroeg, en onherroepelijk verloren! —

Verloren voor zoo vele nuttige betrekkingen, waarin hij voor deze Stad getrouw werkzaam was. Neen, die man onttrok nooit zijne hulp met raad of daad, waar hij geroepen werd om iets goeds uit te werken voor de belangen der burgerij, voor de bevordering van den bloei en welvaart onzer Stad, van de werkzaamheid onder de behoeftigen, de ondersteuning der armen, de verbetering van het lot der schamele grijsheid. (10) Men rekende op zijne menschlievendheid en geestdrift, stelde hoogen prijs op zijnen ijver en schranderheid, en

B.

bij

bij verschil van mening, bleef men dien man hoog achten, die, wanneer hij ook dwalen mogt, toch altoos belangloos het goede zocht. Uitspanning en vermaak was het voor dien arbeidzamen Menschenvriend, wanneer hij, na het getrouwe onderwijs der jeugd, in vereeniging met waardige vrienden, iets nuttigs voor anderen kon daarstellen. Hoe wordt die man nu reeds op vele plaatsen, in onderscheidene betrekkingen gemist! en zijn gemis zal op den duur eene smartelijke ledigheid achterlaten. —

En gij o Jeugd! zult dat gemis nog meer gevoelen! Het opkomend geslacht, aan hem zoo veel verplicht, bemindé ERDBRINK, hunnen vaderlijken vriend; met kinderlijke teederheid. Hij leefde geheel voor de opkweeking en beschaving van die teedere panden, welke aan zijne zorg waren toevertrouwd. De vorming en het onderwijs der jeugd, een werk, door velen als lastig en vervelend geschuurd, maar in het oog van den wijzen, van den menschenvriend, het heiligste en gewigtigste, dat op aarde kan verrigt worden, was voor hem geen lastpost, meer nog dan eene eervolle kostwinning; maar zijn geliefkoosd werk; het groote doel en de wellust van zijn leven. Zag men den waardigen kindervriend te midden zijner kweekelingen, hoe veel vriendelijkheid in zijn oog, hoe veel geduld in zijn onderwijs, hoe veel ne-
der-

derbuiging tot de zwakken; en dat alles was ge-
 paard met gepasten ernst en gezette naauwkeurig-
 heid. Hoe veel vernuft en ervaring in de ontwik-
 keling van de vatbaarheid der kinderlijke zielen:
 Hem schein de kunst aangeboren, om de kinderen
 tot zich op te trekken, om van de betamelijke eer-
 zucht zijner kweekelingen duurzaam nut te trek-
 ken, om zich hun hart te gewinnen, en tevens
 hun zedelijk en godsdienstig gevoel, tot leven en
 helderheid te brengen. ERDBRINK was in het oog
 van den menschenkenner, even dierbaar in zijn' ar-
 beid ter opvoeding van kinderen, als in zijne po-
 gingen, om hun de eerste beginselen der men-
 schelijke kennis bij te brengen. Het bevreemde ons
 nooit, dat ieder kind, het welk zijn onderwijs ge-
 noot hem opregt aankleefde, en dat de jongeling,
 die zijne school reeds had verlaten, hem dankbaar
 bleef vereeren en beminnen. — Verhaalde hij de
 geschiedenissen van ons Vaderland, of van Gods
 heilig woord, dan kon hij, door het bevattelijke en
 treffende van zijn voordragt, de opmerkelijke belang-
 stelling der jeugd boeijen; door het levendig ge-
 gevoel dat in zijn eigen boezem gloeide, trof hij het
 hart van zijne kweekelingen; zijn geestdrift voor al
 wat goed en edel is, maakte de geschiedenis onder
 zijn voorstel, tot eene nuttige leerschool van braaf-
 heid, vaderlandsliefde en godsvrucht. Leerlingen
 uit ERDBRINKS school, tot mijn bijzonder gods-
 dienst

dienstonderwijs toegelaten, waren mij de beste bewijzen, hoe uitmuntend die man den lust tot onderzoek, de vlugheid van bevassing, en tevens het zedelijk gevoel bij de jeugd wist te ontwikkelen.

Zulke verdienstelijke onderwijzers en opvoeders, die bij onberispelijke zeden, den weldadigsten invloed op het verstand en hart der kinderen zich weten te verwerven, die den smaak voor beschaafdeheid en deugdzame gezindheden ontvonken, staan bij ons M. Vr. en bij elken menschenvriend op hoogen prijs, zijn in onze schatting, weldadige geschenken der Godheid voor het menschdom; zij verspreiden een koesterend licht over hunne welgezinde ambtgenooten, zij planten den boom, waarvan het nageslacht de vruchten plukt. Maar zoo veel te grievender treft ons het verlies, wanneer de zulken in den bloei hunner jaren worden afgesneden. Ouders, menschenvrienden, treurt! want wijerven een man, in wien zich zoo veel vereenigde, dat den echten onderwijzer der jeugd vormt. Zijne voortdurende letteroefeningen, toenemende liefde voor het opvoedingswerk, rijpere ervaring, beloofden ons van den braven man, zoo vele schoone en heilrijke vruchten voor het opkomend geslacht. Voor altijd is hij aan onze hoop en blijde verwachting ontzonken!

Wij treuren met zijne waarde Gade, die slechts weinige jaren (11) met dien man al de zaligheid van

van den gelukkigsten Echt smaakte. Zij derft met hem de blijdschap en kroone hares levens. Hare vrolijke uitzigten zijn in rook verdwenen. Dieg weedom doorgriefft onze ziel, als wij gedenken aan zijn teeder kroost, te jong om te bezeffen het verlies van zulk een Vader. Ach die lieve kleinen zullen dat teeder vaderlijk opzigt derven, met hetwelk hij het kroost van andere ouders heeft gadegeflagen. O die geduchte flag, welke ERDBRINKS gade en bloedverwanten geheel heeft nedergeworpen, doorwondde ook onze harten. Onze ziel is diep verflagen!

Maar die waardige man moge thans van de leere de zijn verdwenen; zijn naam en roem blijft, dit nut van zijn leven zal met zijn ligchaam geenzins vergaan. Dit matigt onze droefheid, dit stort vertroostenden balsem in ons hart.

ERDBRINK leeft niet slechts in den boezem van zijne teederste betrekkingen en vertrouwlfte vrienden, maar ook in het hart van elken menschenvriend, die zijne waarde wist te schatten. Zijn leven, schoon vroeg afgemaaid, heeft nogtans vrucht, blijvende vrucht gebragen. Hij leeft in de harten van die jongelingen, aan welker opvoeding hij zoo getrouw heeft gearbeid; in de harten van alle die regtgearde ouders, die de vrucht van zijnen arbeid in hunne ontluikende zoonen en dochteren aan-

aanschouwen. Edele roem, die den arbeid van een geheel en langdurig leven waardig is! In den korten tijd van twaalf jaren, heeft de dierbare overledene, ongezocht en onopgemerkt, zich zelve een gedenkzuil opgerigt, duurzamer dan menige tombe van arduin of metaal; een gedenkzuil, die ons den roem van zijne kunde, braafheid, en ijver voor het heil der menschheid, eerbiedwekkend predikt. Dit is het deel niet van den veroveraar, den wereldbedwinger, die geene andere aanspraak heeft gehad op de achting zijner tijdgenooten, dan oorlogsroem, met bloed en tranen bezoedeld. ERDBRINK daalde ten grave, en laat onder ons de liefelijke geur eener zegenrijke nagedachtenis achter; tranen van dankbaarheid besproeijen zijn koude gebeente.

In de afgelopen week zagen wij de ongekunstelde bewijzen, hoe hartelijk de kinderen zulk een Leermeester beminden. Menig jongeling, door hem opgekweekt, treurde in stilte over het afterven van dien voortreffelijken man, en zeide uit het diep gevoel zijnes harten: dit en dat goede heeft mij ERDBRINK geleerd: hij had mij waarlijk lief! aan hem dank ik, naast Gode en mijn ouders, mijne ontwikkeling, en zoo veel nuttige lessen, die mijne leidsvrouwen zullen zijn op mijne levensbaan! — Gevoelt het mijne Vrienden! hoe zelig het is voor een welgeplaatst hart, van deze

we-

wereld te mogen scheiden in die vrolijke hoop! ik heb met Gods hulp een zaad mogen zaaijen, het welk vrucht zal dragen voor deze en de toekomstige wereld! —

Ja gezegend blijft zijn naam voor zoo vele armen, welke hij door milde gaven uit zijne welvaart heeft verkwikt. Al wie ooit met den braven man aan de ondersteuning van behoeftigen, aan de verbetering van het lot der armen hebben gearbeid, zullen met lof gewagen van zijne wijze voorlichting, onvermoeiden ijver en edelmoedige opofferingen. En gij die onzen vereeuwigen vriend in de edele zorg voor zijne moeder en bloedverwanten, in zijnen vertrouwden omgang leerde kennen, gij zult hem nooit het eervol getuigenis kunnen weigeren, dat, bij de zwakheden, die den sterfeling altijd aankleven, en die helaas! van den moedigen ijver voor menschenheil bijna onafschiedelijk zijn, nogthans een echt en verlicht christelijk gevoel, vurige zucht voor braafheid, reinheid van beginselen, warme liefde voor het vaderland, werkzame ijver voor menschenheil, het doorgaande kenmerk was van zijne gesprekken en daden.

Gezegend blijft zijn naam ook voor deze Stad: want wij erkennen dankbaar, dat ERDBRINK, met andere waardige mannen, onder het gunstig Godsbestuur, een nuttig werktuig is geweest, voor
het

het behoud en de aanvankelijke herstelling van eenen
voornamen tak van *Enkhuizens* welvaart. (12)

O! zoete lachnis is het voor onze bedroefde
harten, met het oog van onzen geest rond te weiden
over alles, wat ons dien man nuttig, bemin-
stelijk, en noodzakelijk maakte. Zoo gaarne brengen
wij hem de schatting aan zijne deugd en verdien-
sten verschuldigd.

Wij keeren met onze gedachten gedurig tot den
geliefden dooden weder. Dat onverwacht, vroeg-
tijdig en hoogst smartelijk afderven heeft bij ons
mijne Medeleden! en velen onzer Stadgenooten een
indruk gemaakt, te diep en te ernstig, dan dat wij
ons ligtzinnig daarboven zouden kunnen of willen
verheffen. De plaats, van waar ik tot u spreek,
de aandoenlijke plegtigheid van dit uur, het ernstig
gevoel op onzer aller gelaat verspreid, geven
mij vrijmoedigheid, ja roepen om die *gewoens te ont-
wikkelen*, welke door den dood van *onzen vriend en
broeder in ons zijn verwakt*; gevoelens en gedach-
ten, die den redelijken en onsterfelijken mensch
tot leering en bemoediging op zijnen levensweg
kunnen verstrekken.

De dood van *ERBERIK* verlevendigt voor
onzen geest, het aandenken aan die waardige man-
nen, die heden voor een jaar, nog dezen vrienden-
kring versierden. Ook zij zijn ons ontrokt, ons

voor-

voorgegaan op dien somberen weg, waarop wij eerslang allen hen zullen volgen. Levendiger dan ooit, ontwaren wij thans met hoogen ernst onze broosheid en afhankelijkheid, daar het hoofd onzer Samenkomst, die onze vergadering bestuurde, ons is onvallen. Onverwachts, te midden van zijne soemvolle loopbaan is hij gestuit; en, niettegenstaande zijn jeugdige leeftijd, niettegenstaande ons vurigst verlangen, door den onzichtbaren, maar zoo gewissen pijl des doods in het hart getroffen. Die Koning der verschrikkingen eischte zijne schatting, en geen nuttig leven, geene teedere banden, geene kunde of braafheid, vermogten iets om dien wreeden eisch af te bidden. Laat ons met stille aandacht, die treffende waarheid opmerken, welke de overledene, terwijl hij heen gaat uit ons midden, ons zoo ernstig toeroept, voor dat het aandenken aan zijn gelaat en stem, uit onze verbeelding verdwijnt! Laat daar, in de valleijen des doods, welke ook wij eenmaal zullen intreden, onze ziel rondweiden, op dat wij bekend, bevriend mogen worden met het oord van ons toekomstend verblijf. Op de graven onzer vrienden, lezen wij heilzame kruiden, in schijn bitter van smaak, maar die toch de ongesteldheid onzer ziel kunnen genezen, en aan onze edeler vermogens nieuwe kracht ten goede instorten. Zieltogende vrienden, zoo zingt de onsterfelijke zanger van den

C, den

den nacht en van onze sterfelijkheid, (13) zijn Engelen met eene gewigtige boodschap van den hemel tot ons afgevaardigd: voor ons kwijnen voor ons sterven zij; en zullen zij te vergeefs voor ons kwijnen, te vergeefs sterven?— De nadrukkelijke waarfchouwing, die zij met vriendelijken ernst ons in het hart doen hooren, kunnen wij die ondankbaar en liefdeeloos omtrent hen en ons zelve, verfmaden? Daar staan hunne grafteekens met dat veelbeduidend opfchrift: uw leven is voor u een fchat van onberekenbare waarde, maar van onzekere bezitting: haast u met wijsheid, want rondom u waart de de dood, de groote eigenaar van al wat hier beneden het leven heeft ontvangen.

Wij kinderen des stofs, vallen af als de blade-deren. Maar niet altijd verdort het blad door ouderdom allengskens aan den boom, vaak wordt het nog groenend loof, door eenen guren storm van den tak afgefcheurd en ter aarde nedergeworpen. E R D - B R I N K telle naauwlijks drie-en-dertig jaren, en hij is niet meer!

Sombere gedachten! maar kunnen wij die van ons weren, zonder ons zelve geweld aan te doen? Sombere gedachten! maar zijn die daarom minder noodzakelijk, minder nuttig? Is die verlevendiging aan onzen dood thans ongepast, daar wij weder een fchakel in onzen vriendenkring zagen verbreken? Zoo wij onze vrienden opregt en hartelijk lief hebben,

ben , worden wij door het gemis van een derzelven krachtig opgewekt , om de dierbaren , die ons overblijven , hartelijker te beminnen ; digter sluiten wij den kring , inniger deugdzamer wordt onze vriendschap . Wij vergeten onze nietige , kleine twisten , en wij willen gaarne , zoo lang wij vrienden bezitten hier beneden , hun genoegen en geluk zoeken met vernieuwden ijver . Bij het sterfbed van de geliefden , die ons verlaten , worden wij zoo nadrukkelijk opgeroepen om na te denken , wat wij voor hen zijn geweest ; daar gevoelen wij , wat wij voor onze vrienden wezen moesten . Als wij door de sprekendste voorbeelden uit onze sluimering worden opgewekt , om ernstiger dan ooit aan dat plechtige oogenblik te denken , wanneer ook wij dit tooneel zullen verlaten , dat oogenblik het welk met elken polsflag voor ons naderkomt , dan wordt ons de rechte weegschaal in handen gegeven , om het gewigt ende waarde van onze bedoelingen , genot en goederen te bepalen ; zoo veel werk , hetwelk onze ziel afinat , bevinden wij te licht , zoo menige zorg en kwellung der eierzucht , te weinig beduidend voor menschen , die hier een weinig tijds rondwandelen , en dan sterven . In de nabijheid des doods valt ons de blinddoek van de oogen af , en ons verhelderd gezigt aanschouwt duidelijker dan ooit , dat alleen die zorg belang , dat werk van duurzame waarde is , het welk aan onze eigene veredeling , aan

gods-

godsdienst des harten, aan het heil onzer natuurgenootten wordt te koste gelegd. Wij treuren als ons een deugzaam vriend wordt van het harte gescheurd, maar als wij onzen troost zoeken in die zalige gedachten, dat hij heen is gegaan naar beter vaderland, o! dan wordt ons smachtend verlangen om hem eens weder te ontmoeten, het heilzaam middel, om de banden los te maken, die onzen geest aan het stof nog boeijen, de krachtige prikkel, om ons voor te bereiden voor die betere wereld, waar eene onverbreekelijke vriendschap, alle vrienden van God en van de deugd, zaliger dan ooit hier beneden, vereenigen zal voor eeuwig!

Heil ons M. Vrienden! zoo de dood van onzen Vriend, die ernstige en heilige stemming der ziel bij ons verlevendigt, in ons gemoed duurzame sporen achterlaat; dan wordt die waardige man ons in zijn sterven even leerzaam en voordeelig, als hij nuttig en belangrijk in zijn leven onder ons trachtte te wezen.

Zijn sterven ons leerzaam en voordeelig! . . . Ach neen! dat vroeg, ontijdig, en smartelijk sterven van zulk een man, overftelpt mijn hart met rouw, laat in mijne ziel een scherpen prikkel achter. Ik zink weg in gedachtelooze mijmeringen en bitteren twijfel, die aan de rust mijns levens knaagt. Gelijk een vruchtdragende boom, die in het bloejen
zij

zijner kracht, door den ruwen herfststorm ontworteld en neergeveld is, zoo is BRDBRINK neergeworpen: ja hij had reeds veel vrucht gedragen, maar beloofde nog rijkeren oogst. Daar ligt hij verbrijzeid, die aan de jeugd nog lang zijne schaduw en vruchten had kunnen geven! Hoe veel had die hartelijke vriend nog zijnen vrienden en betrekkingen kunnen wezen! Daar lag nog voor zijne ijverige werkzaamheid een ruim veld open, waar op hij met noesten vlijt, ten zegen voor de jeugd, tot heil der Maatschappij had kunnen zaaien, planten en kweeken. Hij was zelfs, naar zijnen voortreffelijken aanleg, vatbaar voor meerdere ontwikkeling; zoo onmisbaar voor zijne waarde wederhelft, voor de opvoeding van de panden zijner huwelijksliefde. Hij, die zoo getrouw aan de beschaving van het aankomend geslacht arbeide, heeft slechts de eerstelingen van zijnen arbeid gezien. Dat hoogste genoeg voor het vaderlijk hart, om in de ziel van eigen dierbaar kroost, de zaden van wijsheid en deugd te strooijen, is dien kindervriend geweigerd; geweigerd die heilige vreugde, om zijne eigene zonen met vaderliefde op het pad der goisvrucht te geleiden. —

Bij deze bepeinzing overvalt ons eene donkere zwaarmoedigheid. Zoo velen wandelen gerust daar henen, die hunne jeugd verbeuzelden, in den mannelijken leeftijd, der Maatschappij tot last, in hunne

ne

ne grijsheid hunnen vrienden ten plaag verftrekken. Hunne kracht blijft frifch, hunne dagen worden in lengte uitgerektd; en een man die zijne jeugd zoo getrouw befteedde, zoo veel licht en zegen verfpreadde in de kracht zijns levens, wien alle goeden een' langen leeftijd hartelijk toewenschten, wordt ons ontnomen op den middag zijner dagen, die nauwlijks was aangebroken. In onze twijfelmoedigheid vragen wij, waarom? waarom moest die man sneven, wiens leven eene algemeene weldaad, een fchat was, welke der tegenwoordige en der ontfuikende Maatfchappij toebehoorde? Is er dan eene onzichtbare magt, die spottende met onze wifchen, een wreed genoeg fchept uit onze teleurstelling? Die wellust vindt, om den behoeftegen fterveling groote voorregten toe te deelen, ten einde hem te dieper te grieven, door de wegraping derzelve, wanneer hij pas begon met het genot dier zegeningen?

Zonder hooger uitzigt, wordt hier het heilig beftuur der Godheid raadfelachtig, donker; treurig donker de weg, dien de Allerhoogfte met menfchenkinderen houdt! Ach! zonder hooger uitzigten dan dit leven, verzinken wij, bij het vroeg wegsterven van waardige vrienden, van nuttige menfchen, in een maalftroom van troosteloze vragen en twijfelingen, die onze ziel bedwelmen, en het heiligfte plegtanker van onze rust en deugd, het geloof aan Gods

Gods Voorzienigheid, losrukken. Dan noemen wij ons zelve schipbreukelingen, te midden der onstuimige baren dobberende, op een ontredderd schip; wij grijpen naar de ontredderde stukken; onze medeschepeelingen worden van oogenblik tot oogenblik een nieuwe prooi der golven, en eindelijk verzinken wij mede in het harte der zee. Ontzettende gedachten, gij maakt ons den dood van onzen vriend dubbel treurig, ons uitzigt voor ons zelve verschrikkelijk! — Maar neen, die troosteloze denkbeelden mogen geen oogenblik in onze boesem verwijlen. Te midden van den donkeren nacht des doods, beschijnt ons die zachte straal der hoop, welke uit de heerlijke gewesten des lichts en der ontsterfelijkheid, ons toestroomt. Zoo mag dan het scheepje, dat ons door dit leven heenvoerde, voor het geweld des storms en het ruoer der baren bezwijken, en wij veel van onze have, in dien nood, voor onze oogen zien wegzinken; de onzichtbare hand die ons geleidde, zal bij de schipbreuk ons bewaren, en ons betere deel, dat zich aan dezelve had toevertrouwd, doen aanlanden aan die veilige kust, waar nooit gevaar of nood ons meer zal overvallen.

O gij zoete hoop der ontsterfelijkheid, die op den ongewisfen vloed en gevaarlijken togt door dit leven, ons vertroost en streelt! Gij ontspruit voor het christelijk gemoed, uit het stof der graven;
voor

Voor ons nadenken, uit de asch van den vriend
 dien wij betreuren. Gij zijt het alleen, die de ver-
 schrikking des dood's en de somberheid van het graf,
 wegvaagt voor het deugdzaam hart! Onwrikbaar
 vast staat voor ons die zalige overtuiging; dat on-
 ze bestemming hooger is dan voor deze lage aarde.
 Wij, die eenen redelijken geest in ons om dragen,
 zijn niet zoo verwaarloosd en van onzen Schepper
 vergeten, dat wij slechts eenige dagen hier beneden
 zouden woelen en slaven; om beschaafder en deugd-
 zamer te worden, naar den heiligen aandrang van
 ons geweten; om daarna in een eeuwig niets te
 verzinken! Verdenken moesten wij de wijsheid
 Gods, in stilte aanklagen het plan des grooten We-
 reldregeerders met zijne voortreffelijkste schepselen;
 indien het zwijgende graf alle onze verwachtingen
 kon beperken. Maar het gordijn is opgeheven, het
 raadsel ontknoopt, door Hem, dien wij als den
 Vorst des levens eerbiedig huldigen, die de onver-
 derfelijkheid heeft aan het licht gebracht. Dit le-
 ven is dan niet het hoofddoel van ons bestaan; de
 Maatschappij, waartoe wij op aarde behooren, noch
 de eenige, noch de voornaamste, waarin wij wer-
 ken, waarvoor wij nuttig zijn moeten. Dit leven
 is slechts eerste ontwikkeling; Deze aarde de school
 onzer opvoeding; Deze Maatschappij slechts het
 klein begin van, en de voorbereiding tot, die betere
 en reinere verbroedering van menschen, uit alle eeu-
 wen

wen en volken , tot hooger doel en genot. Bij het wegsterven van een braaf mensch , die hier uitgebreid nut stichtte , mag onze kortzigtigheid wanen , dat hij te vroeg uit het midden van zijn werk werd weggeraapt ; maar de Opperste wijsheid , die tijd en eeuwigheid omvat , oordeelde dat zulk een man reeds vroeg had afgedaan , wat hij moest en konde doen , genoeg was ontwikkeld voor de inwoning in die betere wereld , waarvoor de mensch op aarde rijpen moet ; en nu treedt de dood toe , gelijk de maaier , die door den landbouwer in zijn koorn wordt gezonden , en velt met de zicht den rijpen oogst , die in de voorraadschuur wordt ingezameld. Geene goede vrucht wordt hier op aarde door den Vader der menschen onrijp geplukt , geen getrouwe wachter ontijdig van zijn post afgeroepen.

Zoo twisten wij dan niet langer over den vroegen dood onzes vriends , en zwijgen voor Hem , die onzen levensloop regelt , en ons opkweekt voor beter Vaderland. Wij gelooven met een stil vertrouwen : ERDBRINK had den taak hem opgedragen , naar wijzer plan dan wij beramen , afgedaan : hij was genoeg ontwikkeld en gevormd voor de hoogere Maatschappij , waarin thans zijn gereinigde geest is opgenomen. Zoo was dan het doel , waartoe hij hier beneden was , bereikt ; zijne ziel werd door de Hoogste liefde , van de boeijen der sterfelijkheid

D.

heid

heid ontflagen. Wij treuren, ja, om dat hij op-
 hield voor ons te leven, maar tevens verblijdt
 zich ons hart in die verruimde hoop, dat de ver-
 eeuwigde voor hoogere kringen leeft, waar hij Gods
 wijzen weg, in volle klaarheid aanschouwt, en
 uit den bron der zaligheid wordt gedrenkt. —

Ja, onze vriend werd op aarde uitnemend ont-
 wikkeld; maar ware hij alleen voor deze aarde be-
 stemd geweest, Gods wijsheid zou hem langer on-
 der ons hebben laten vertoeven; want op de baan,
 door hem ingeslagen, kon hij meer vorderingen in
 wijsheid en deugd gemaakt hebben bij langdurigen
 leven; maar hij is overgebragt in schooner oord,
 in vruchtbaarder luchtstreek, om daar spoediger te
 rijpen, en die hoogte in wasdom te verkrijgen, die
 hij hier nooit kon bereiken. (Waar is de vrucht van
 zijnen onvermoeiden arbeid? die heeft hem deze
 aarde nog niet kunnen geven; want slechts weini-
 gen van zijne lieve kweekelingen zag hij, met goe-
 de hoop der Maatschappij intreden; maar de vrucht
 van zijnen arbeid gaat niet verloren, noch voor hem,
 noch voor ons; zijne werken volgen hem, en zijne
 talenten en liefdezucht voor de opkweeking van
 kinderen, wordt gewisfelijk gebruikt van den Vader
 der Geesten, tot opvoeding van mingeoefende in
 de zaligste Maatschappij.

Nu klagen wij dan niet langer over de kortheid
 van

van het aardfche leven onzes vriends: immers de ware wijsheid leert ons overtuigend, dat het getal van jaren niet de regte maatftaf is voor ons leven op aarde, maar alleen de mate van onze ontwikkeling in kennis en deugd, het nut door ons onder onze natuurgenooten geficht, de godvruchtige gezindheid in ons hart aangekweekt. Menig een bereikt eenen hoogen ouderdom, en zijn leven is onvruchtbaar voor hem zelve, nutteloos voor de Maatfchappij; zijne vermogens blijven in eene diepe fluimering, of nog erger, hij misbruikt dezelve tot verlaging en verderf, voor zich zelve en anderen. Ach! voor hem verftrekt de grijsheid niet tot eens fierlijke kroon, maar tot een ijzeren laft, want zijne jeugd en rippere leeftijd is voor hem nutteloos heengevaren. Maar wanneer wij reeds in den bloei onzer jaren befchaafdheid, deugd en godsdienst bij ons zelve hebben aangekweekt en ontwikkeld, in den kring ons aangevazen, het goede hebben geficht en bevorderd, dan hebben wij voor ons en anderen lang geleefd, al roept ons de dood vroeger op. Niet de menigte van jaren, maar wijsheid en deugd, brengt onze ziel tot rippheid; en alleen dat leven is lang, hetwelk aan het doel des levens beantwoordt, en tijd, die geen vruchten draagt, is den naam van tijd niet waardig: wat baat den mensch tachtig jaar, in niets te doen gefleten; hij heeft niet geleefd,

leefd, maar het leven verbeuzeld; hij is niet spa-
de, maar overlang gestorven. De wijze man die
onvermoeid nut heeft geficht, is de man, van
jaren, al leeft hij slechts een derde van een eeuw;
en een Methufalem in jaren, kan in eene grijze
jonkheid sterven. Wijsheid en deugd is den mensch
het regte grijze haar, en een onbevlekt leven, de
regte ouderdom.

O, naar dien maatstaf, die in het oog van den
wijzen, van Hemellingen alleen de regte is, heeft
ERDBRINK lang geleefd. Vroeg was zijn ver-
stand tot rijpheid gekomen voor het werk hem
opgedragen, spoedig waren zijn deugdzaame gevoe-
lens ontwikkeld. Ziet de kweekelingen, die hij
gedurende twaalf jaren, door woord en voorbeeld
onderwezen, die hij als beschaafde jongelingen en
jonge dochters, aan hunne ouders heeft wederge-
geven; ziet op het goede voorbeeld, waar door hij
den betamelijken nijd bij zijne medewerkers aan
het opvoedingswerk, heeft geprikkeld; ziet op den
goeden geest dien hij heeft opgewekt in de ver-
dere kringen waarin hij optrad; ziet mede op den
heilrijken arbeid, dien hij mede opgezet en voltooid
heeft; ja nog eens, ERDBRINK heeft lang ge-
leefd, want hij heeft nuttig geleefd.

Strelend denkbeeld voor zijne gade, voor zijne
aanverwanten, voor ons zijne vrienden. Opwek-
kend en bemoedigend voor ieder onzer, die niet
te

te vergeefs wil leven, wien het gevoel zijner groote bestemming geheel de ziel vervuld! - Beschamend voor velen, die mogelijk reeds tweemaal meer jaren tellen, dan de afgestorvene op aarde bereiken mogt, en die nog zoo weinig hebben afgedaan, niets hebben daargesteld, waar door hun aandenken in zegening kan blijven.

ERDBRINK onze vriend, is van ons weggenomen, maar terwijl hij zijne brooze woning verliet, heeft hij voor de zijnen een schoon erfdeel nagelaten, in den roem en lof zijner verdiensten en deugden; voor zijne kweekelingen, in het vruchtbaar onderwijs en de heilzame lesfen van hem ontvangen. Geen regtschape vader of moeder, welker kinderen zijn onderrigt hebben genoten, zal ooit vergeten wat die waardige man voor hun teeder kroost is geweest. In de kringen, waarin hij verkeerd heeft, zal zijn raad, zijn voorbeeld, met welgevallen en in vriendschap worden herdacht; O, wij gevoelen zoo levendig, dat wij hier een vriend te minder hebben, in onze Stad dien menschenvriend misfen.

ERDBRINKS roem na zijn' dood, blijve ons heilig mijne Vrienden! wekke ons allen op tot de hartelijkste deelneming in het lot zijner treurende weduwe. ERDBRINKS roem, vure in onzer aller harten die deugdzame eerezucht aan, om gedenkteekenen
van

van onzen ijver voor menschenheil, van onze liefde voor al wat goed en edel is, overal waar wij verkeeren, te stichten; op dat wij, wanneer wij dit tooneel der afwisseling zullen hebben verlaten, door elk deugdzaam hart in stilte toegejuicht, met eere door onze vrienden herdacht mogen worden, en ons leven eene kroone voor de onzen mogen wezen. ERDBRINK blijft nog voortwerken ten zegen, mischien tot in verre geslachten; zijn invloed verspreidt zich in het harte van zulken, die nooit zijn sterfelijk oog heeft aanschouwd. Ver troostende, aanmoedigende gedachten! wij houden niet op met nut te stichten onder onze natuurgenootten, wanneer wij menschenheil bevordert, een goed voorbeeld in beschaafdheid en deugd hebben gegeven; bovenal, wanneer wij aan de verlichting en de vorming van het opkomend geslacht hebben gearbeid. Ouders! Leermeesters der jeugd! het goede zaad, dat gij strooit met geduld en zorg en liefde, zal niet geheel verstikken in de aarde; hier of daar moge het een ongunstigen grond vinden, bij dezen en genen langer tijd nodig hebben om zich boven den grond te vertoonen, maar het draagt toch vruchten, wanneer gij er niet meer zijn zult: ERDBRINK heeft mede een steen aangebragt, tot het gebouw van ware menschelijkheid; jongelingen door hem onderwezen, treden in zijne plaats, om met andere weldoeners des menschedoms, dat ge-
 bonw

bouw hooger op te trekken. Dat denkbeeld verkwikt onze ziel, moedigt onzen ijver aan, wanneer wij arbeiden om deugd, geluk en wijsheid rondom ons te verbreiden. Den lof, welken een dankbaar ~~ner~~ geslacht ook ons niet zal weigeren, wanneer wij ernstig het goede zoeken, smaken wij reeds bij voorraad, eer wij van deze aarde aftreden, onze verbeelding maalt ons dien roem, met de bekoorlijkste ~~ver~~wen; en indien het waarheid is, dat wij, na ~~dit~~ ons zichtbaar omkleedsel te hebben afgelegd, nog eenige kennis dragen van den werkkring, waarin wij aan deze zijde des grafs onzen arbeid en ons ~~genoe~~gen vonden, hoe rein en zalig zal dan de vreugde ~~wezen~~, die de traan der dankbaarheid in stilte aan onze nagedachtenis toegewijd, ons in die betere wereld zal geven.

Toen ik, droefgeestig terug gekeerd van de ~~fom~~bere uitvaart mijns friends, in donkere gepeinzen over zijn sterven mij verloor, was het mij, als of in de nachtelijke stilte, de geest des afgestorvenen voor mijn oog opdaagde; hij lachte mij minzaam doch ernstig toe; hij nadert en ~~swistert~~ mij deze woorden toe: Ik adem thans in reinere luchtstreek, om ben onsterfelijk! Zeer vroeg, maar niet ontijdig, ben ik van mijn werk onder de stervelingen ontslagen. Ga heen en zeg aan mijne vrienden, dat ik de goedheid Gods, die ik in de ~~besturing~~ der lotgevallen
van

van mijn geliefd Nederland, hun stamelend aanwees, nu duidelijk aanschouwe, aanbiddend roeme in mijn eigene leiding door het land der vreemdelingschap, naar het betere Vaderland. Ga heen en zeg aan de jeugd, dat zij mijn roem op aarde, mijne kroon in den Hemel zullen wezen, indien mijn onderwijs en raad, in hunne harten voortwerkende, hen vormt tot verlichte, deugdzame en godsdienstige burgers van hun Vaderland. Ga heen, en druk het ouders en opvoeders der jeugd diep in de ziele, dat zij met godsdienstige trouw, en inspanning van alle krachten, rusteloos arbeiden in de opkweeking van kinderen en jongelingen, tot nuttige menschen: ik maaije reeds van het geen ik in zwakheid heb gezaaid, en de beste kindervriend heeft mijn' arbeid niet verworpen. —

Geliefde doode! neen wij zullen uwen raad nook vergeten; hier, in onzen vriendenkring leeft en werkt uw gezegend aandenken. Wij zullen uwe bedroefde weduwe, uw teeder kroost niet voorbijzien. Wij danken God, dat hij u aan ons, aan onze Stad, aan onze jeugd had gegeven. Wij verblijden ons, dat Hij van dien zegen welke hij ons, met en door u geschonken had, ook nu, waar wij u moeten missen, zoo vele heilrijke gevolgen laat overblijven, gelijk thans de vruchtbare herfst, daar hij reeds maanden voorbij is, door zijne vruchten den wintertijd veraangenaamt.

IK, HEB GEZEPT.

A A N T E E K E N I N G E N .

(1) Zedert het laatst des vorigen jaars, nam de waardige man het Voorzitterschap bij Bestuurderen van deze afdeeling der Maatschappij waar; en zulks voor de derdemaal. De overledene had eene bijzondere voorzigtigheid en tegenwoordigheid van geest in het besturen van talrijke vergaderingen, zoo als doorgaans die zijn, welke het Enkhuizer Departement, tot Nut van 't Algemeen, maandelijks houdt: Hij genoot daarom den algemeenen bijval, zoo dikwijls hij met het bestuur van dit Departement was bekleed; te meer, daar hij, in die hoedanigheid, gedurig de aangename proeven gaf van zijne innemende welsprekendheid en deugdzame gevoelens.

(2) In de gewone vergaderingen der Maatschappij, heeft ERDBRINK onderscheidene verhandelingen en redevoeringen, van tijd tot tijd, uitgesproken. Het zij mij vergund de titels derzelve hier neder te stellen, ten proeve van 's mans smaak en letteroefening: *Vrolijkheid en tevredenheid, beschouwd als wezenlijk genoeg en zedelijke pligt. Over de zintuigen der Insekten. Over het nut der Bergen*

voor den aardbewoner. *De schoonheid des Winters.* Betoog dat de opmerkzame beschouwing der natuur, een weldadigen invloed heeft op onze zedelijkheid. *De hand van Gods Voorzienigheid, zigbaar in de lotgevallen van ons Vaderland.* Over dit onderwerp had hij, volgende het beloop der gebeurtenissen, vijf verhandelingen gedaan, en was met de laatste, door hem den 18. Januarij 1. l. uitgesproken, gekomen tot den Munsterschen vrede in 1648. Ieder zijner bevallige redevoeringen over dit gewigtig onderwerp, leverde overtuigende proeven van zijne groote bedrevenheid in de geschiedenis van Nederland, die voor hem, tot in de kleinste bijzonderheden, openlag, over welke hij keurige aanmerkingen mededeelde, om de oorzaken, den loop en de gevolgen van gewigtige voorvallen, regt duidelijk te doen bezeffen, ten einde de weldadige en wijze zorg van God, voor het behoud en de welvaart van Nederland, te helderer te doen uitkomen. Een heilig ijvervuur voor den roem der voorvaderen, diepe eerbied en hartelijke bewondering van Gods bestuur, straalde door in alles, wat hij over dat belangrijk onderwerp aan de vergadering voordroeg.

(3) Daar de school van den overledenen aan mijn bijzonder opzicht, door de plaatselijke Schoolkommissie alhier was opgedragen, bood zich voor mij dikwijls de gelegenheid aan, om ERDBERINK als onder

derwijzer en opvoeder der jeugd, van nabij te leeren kennen. Bij ieder schoolbezoek trof mij gevoelig de goede orde en wijze inrigting derzelve, de bevattelijkheid van 's mans onderwijs, de vriendelijkheid zijns verkeers, de gemakkelijkheid, waar mede hij in de verschillende vakken van zijn onderwijs werkzaam was. De Fransche, Engelsche, Hoog- en Nederduitfche talen, aardrijks- reken- en natuurkunde, de gefchiedenis, inzonderheid die onzes Vaderlands, werden door hem geleerd; en daarom was hij in mijn oog, bijzonder belangrijk voor de jeugd, wijl hij zijne kweekelingen zucht tot onderzoek en liefde voor de wetenschappen wist inteboezemen.

(4) Wijlen PIERRE FREDRIK ERDBRINK is geboren te Amsterdam, den 16 November 1784, uit brave ouders, die reeds vroeg, vóór zijne verftandelijke en zedelijke ontwikkeling, teedere zorg droegen. Zijn ligchaams geftel was niet fterk, en de aanhoudende werkzaamheid van zijnen vurigen geest, ondermijnde nog meer zijne krachten. Op den 27 Januarij dezes jaars, werd hij ligt ongesteld, hetwelk aanvankelijk van geene beduidenis fcheen te zijn. Onverwachts echter, openbaarde zich binnen weinige dagen, eene hevige zinkingkoorts, welke fpoedig zoodanig toenam, dat de kundigfte geneesheeren aan zijn behoud wanhoopten; vier
of

of vijf dagen lang, fluimerde de dierbare kranke in eene doodelijke ongevoeligheid, tot dat hij in den avond van den 7. Februarij zachtkens den geest gaf. Door de kracht der ziekte bedwemd, sprak hij zeer weinig in de laatste dagen zijns levens.

(5) De overledene ontving zijn eerste onderwijs van zijnen waardigen Vader, die mede onderwijzer was te Amsterdam. Na het vroegtijdig afsterven van dien man, werd de jeugdige ERDBRINK, pas den ouderdom van twaalf jaren bereikt hebbende, geplaatst in het Kweekschool voor schoolonderwijzers van Amsterdams eerste Departement: tot Nut van 't Algemeen, onder het opzigt van den beroemden RAMAKERS. Op deze kweekschool bragt hij acht jaren door, vier derzelven als kweekeling, en de overige als ondermeester. Vervolgens heeft hij eenigen tijd bij den algemeen bekenden en verdienstelijken COENRAAD WERTZ, het schoolwerk waargenomen. En bij beide deze mannen, die den overledenen als vriend bleven hoog achten, heeft hij de vaste grondslagen gelegd van de groote bekwaamheden, die hem naderhand een sieraad voor den schoolonderwijzersstand deden zijn.

(6) Toen ERDBRINK in deze Stad beroepen werd tot Fransch kostschoolhouder, in den jare 1805, (welke post hij in April 1806 aanvaardde) werd hij

me-

mede aangezocht door het schoolbestuur in de Stad *Zwolle*, en korten tijd te voren door dat van *Leijden*; welke laatste Stad nog eens haar aanzock herhaalde, toen hij reeds eenigen tijd alhier werkzaam was geweest; doch hij verkoos deze Stad, en bleef hier werkzaam, schoon de voordeeligste aanbiedingen hem werden gedaan van elders. Toen hij in *Enkhuizen* zich nederzette, had hij den ouderdom van twintig jaren naauwelijks bereikt, en de achting waarmede hij, op voorfchrijving van brave mannen, onder anderen van den verdienstelijken Amsterdamschen scholarch *PIERRE AGRON*, was ontvangen, nam steeds meer en meer toe. Spoedig na zijne overkomst, werd een groot aantal kinderen uit deze Stad, aan zijne opleiding toevertrouwd, en van tijd tot tijd werden hem uit andere Steden, in en buiten ons Vaderland, jongelingen ter geheele opvoeding toegezonden.

(7) Van de loffelijke Maatschappij, tot Nut van 't Algemeen, was *ERDBRINK* vroeg Lid, en altijd een warme voorstander; getuigen zijne lettervruchten welke hij, in de vergaderingen van het Departement alhier, dikwijls voorlas: van tijd tot tijd hield hij zich bezig met geven van zoogenoemd *Volks-onderwijs*, hetwelk voor tien jaren, namens deze afdeeling, aan den gemeenen man gegeven werd, over zedeleer, natuurkunde en geschiede-

denis; daarbij legde hij duidelijk aan den dag, zijnen uitmuntenden aanleg, om naar de vatbaarheid van den mingeoefenden te spreken. Het was hem een vreugdefeest, de algemeene vergadering der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, jaarlijks te mogen bijwonen; en in het midden zijner vrienden wedergekeerd zijnde, vervrolijkte hij onze gezellige zamenkomsten; door mededeeling dier schoone vruchten van wetenschap, opvoedingskunst, en dichtkunde, door hem op die algemeene vergadering opgezameld.

(8) Toen in het voorjaar van 1808, een en twintig Vischersgasten zich roemrijk onderscheiden hadden, in de redding van schip en schepelingen, die voor deze Stad, bij fellen storm, in hoogen nood waren van te vergaan, oordeelde het hoofdbestuur der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, die edelmoedige en gevaarvolle redding haren openlijken lof en zichtbare erkentenis waardig; en droeg aan het Departement der Maatschappij alhier gevestigd, de aangename taak op, om de toegelegde prijzen en roemvolle getuigfchriften, aan voornoemde vischerlieden uit te reiken. Eene commissie werd uit dit Departement benoemd, om die uitreiking tot een nuttig en opwekkelijk Volksfeest te maken; op derzelve verzoek, nam ERDBRINK de hoofdwerkzaamheid dezer aandoenelijke plegtigheid op zich.

Voor

Voor een talrijke schare, in een der kerken dezer Stad zamengevloed, sprak hij, bij de uitreiking dier eereblijken: *Over de voordeelen, welke onafscheidbaar aan de uitoefening onzer goede daden zijn verbonden.* Door deze redevoering, met zoo veel zedelijk gevoel en mannelijke welsprekendheid gehouden, verwierf zich de jeugdige Redenaar de goedkeuring van alle zijne hoorders.

(9) Hij was een der oprichters van de *Spaarbank*, in den voorledenen jare door deze afdeeling tot stand gebracht; gedurende eenige maanden, tot zijn dood toe, nam hij met anderen het bestuur over dezelve, met veel ijver waar. Dikwerf was hij de werkzame opzichter over de *Bibliotheek*, welke ten nutte van den gemeenen man, door deze afdeeling, zedert jaren is opgericht.

(10) ERDBRINK nam nu ten derden male den moeilijken post van Diaken bij de Hervormde Gemeente waar; in welke betrekking hij zich steeds voorbeeldig heeft gekweten, bijzonder in het laatst van den voorledenen jare, daar hij, in vereeniging met andere waardige ambtsbroeders, ijverig en met gelukkig gevolg, is werkzaam geweest in de daarstelling van eene nuttige inrigting en geschikt verblijf, waarin de oude behoeftige leden der Hervormde Gemeente worden opgenomen en verzorgd.

Bij

Bij den eersten maaltijd, dien de oude mannen en vrouwen, vrolijk en dankbaar voor die vaderlijke verzorging, in dat gebouw zouden houden, was ERDBRINK met andere van zijne medebroeders tegenwoordig; hij trad op in den kring dier beweldadigden, en wijdde deze menschlievende inrigting met een roerend dankgebed plegtig in, hetwelk de harten der aanwezenden diep trof. — Elke waardigheid, met welke de brave man in deze Stad was bekleed, was ook regtstreeks aan het heil der menscheit toegewijd, en geene derzelve, buiten zijn onderwijzers post, bragt hem eenig voordeel aan. Zedert eenige jaren was hij medelid van den *Brandraad*; en, uit Diakenen, medebestuurder van eene gezegende inrigting in deze Stad, om aan de schamele gemeente nuttigen arbeid en eene eerlijke kostwinning te verschaffen, door het spinnen van garen, en het breiden van netten voor de Haringbuizen.

Welligt was de ijverige en werkzame man, die nooit terug trad, waar hij nuttig kon zijn, al te zeer met bezigheid overladen, waardoor zijne wankelende gezondheid ondermijnd, en zijne krachten reeds vroeg werden geknakt.

(11) In het jaar 1811, trad ERDBRINK in den echt met Juffrouw VROUWTJE VAN DER VELDEN; uit welk huwelijk twee zonen zijn overgebleven, te jong om hun groot verlies te bezeffen.

(12)

(12) Ik bedoel het werk der *grootte Vischerij*, hetwelk, zedert de rampspoedige jaren van onze onderdrukking, in diep verval, ja den geheelen ondergang was nabij gekomen. Na de gelukkige herstelling van Neêrlands vrijheid en onafhankelijkheid, traden zommige weldenkende in deze Stad op, om het nuttige Haringwerk, voor onze Stad een voorname tak van welvaart, uit deszelfs doodelijke sluimering te doen ontwaken. ERDBRINK was een dier weldenkende. Hij bragt met geestdrift, het zijne bij tot de oprigting eener eerste Rederij, die nu reeds vier Buizen, ten haren koste, in zee zendt. Met de hartelijkste en werkzaamste liefde, beminde hij de Stad zijner inwoning, en daarom ging hem, na het onderwijs en de opvoeding der jeugd, niets meer ter harte dan de Buisvaart, dat uitmuntend middel, om, in *Enkhuizen*, werkzaamheid, welvaart en koophandel onder alle klasfen van menschen te verspreiden.

(13) Hier en elders heb ik, in mijne rede, die met grooten haast was opgesteld, en geheel wordt overgegeven, zoo als dezelve werd uitgesproken, eenige trekken ontleend, uit de *Nachtgedachten van E. Young*.

E.

LIJKDICHTEN.

AAN DE BEIDE ZONEN VAN WIJLEN
DEN HEER P. F. ERDBRINK.

Mijn kunstloos lied heeft kracht noch toon,
Maar 'k zong uws *vaders* deugd ten loon;
Gij moogt het veelmaal lezen;
Op dat ge in deugd en kunde en vlijt,
Ook eenmaal 't beeld uws vaders zijt—
Als *hy*, ons *lief* moogt wezen.

AAN DE NAGEDACHTENIS VAN
DEN HERR PIERRE FREDRIK ERDBRINK.

Wat schoon herdenken aan 't voorleden
Vervult, mijns ondanks, nog mijn' geest!
Zoo strijdig met het treurig heden,
Want 't voorwerp, ERDBRINK, is geweest:
Hij was de ziel van die tooneelen,
Die nog mijn hart en zinnen freelen,
Door zachten weemoed aangedaan:
Zijn beeld ja, zweeft nog door dees zalen,
Zijn vlugge geest schiet nog haar stralen;
Maar 't oog ziet toch zijn lijkbaar staan.

Is dat de mensch? ... dit broze wezen!
Zoo zwak, zoo aan het stof gelijk!
Dat, heden als de bloem verzezen,
Rees morgen kwijnt en dort in 't slijk.
Vrij, bloei hij met de schoonste gaven;
Ras mengt hij zich in 't stof der graven,
Dat allen onverbiddlijk beidt.
Zijn deugd en wijsheid in dit leven
Is slechts een hooger' duur gegeven;
Haar deel is steeds de onsterfelijkheid.

Uw

Uw deugd was ook die eer beschoren,
 O ERDBRINK, wien mijn zang vereert!
 Uw naam gaat ligt van de aard verloren,
 Uw deugd heeft nimmer roem begeerd.
 Maar wij, wij voelen, wij, wij weten,
 Nooit zal ons kroost de deugd vergeten,
 Door u aan 't kinderlijk verstand,
 Door treffend voorbeeld aanprezen,
 Bevatlijk, heerlijk onderwezen,
 En onuitwischaar ingeplant.

Waar ooit mij 't lot in scholen voerde,
 Door orde en onderwijs vermaard;
 Uw toon, die leerde, kweekte en roerde,
 Werd zeldzaam slechts geëvenaard:
 Nog hooren wij u onderwijzen,
 U ondeugd laken, deugden prijzen,
 Zoo eenig in den kindertoon:
 Nog zien wij, hoe de lieve kleenen
 Uw fijnste trek te vatten schenen;
 Uw kunde en liefde en vlijt ten loon.

Uw leven mogt steeds zachtken vloeijen,
 Gelijk een beek, die groeikracht schenkt;
 Waar bloemen op den oever bloeijen,
 En die het land verkwikt en drenkt.
 Wat nut men hier ter stede stichtte,
 Waar men verzorgde, waar verlichtte,

Gij

Gij naamt uw deel dier werkzaamheid:
 En waar men 't heil der Stad mogt pogen,
 Gaaft gij gewillig uw vermogen,
 Tot ieder edel doel bereid.

Wat pligten ons gevoel verheffen,
 Wat schoone daad ons hart ontgloeit;
 Niets kan het goede overtreffen
 Dat nedrig in de woning bloeit;
 Als echtgenoot en vader tevens,
 Vervuldet gij dien pligt uws levens,
 Met wijsheid, liefde en teederheid:
 Wie was als gij, een Zoon, een Broeder,
 Der ouden steun, de jeugd ten hoeder;
 Als vriend, zoo vol welwillendheid?

Één krans zal wis uw lijkbus sieren,
 Volheerlijk en benijdenswaard,
 Verheven boven krijgslaurieren,
 Op 't veld der eer bijeenvergaar.
 Gij hebt, als laatst en waardig pogen,
 Den ouderdom aan 't leed onttoogen
 Dat armoe hem bechoren had:
 Een vast verblijf schonk hem verligting,
 En uwe ziel juichte in die Stichting(*)
 Toen gij voor haar zoo roerend badt.

Ge

(*) : *Het Diakonie bestedelingenhuis.*

Gelijk de d'ugdt, zoo zeer verheven,
 Uit zulk een reine bron geteeld,
 Door zulke prikkels aangedreven,
 Zich graag aan andren mededeelt;
 Zoo mogten wij, in 't blij verkeerem,
 U, als gezellig kennen leeren;
 En, waer ook hier een kring vergaart,
 Zal men nog lang aan u gedenken,
 Een traan aan uw gedenktis schenken;
 Gedachtis aan ons hart zoo waard.

Geen wonder, eedle *Maatschappij!*
 Dat in hem, wien ons oog hier derft,
 Wiens deugden ik mijn zangen wije,
 Een van uw liefingszonen sterft! —
 Neen, 't oog van deze plaats geslagen;
 Ik kan haar aanblik niet verdragen,
 Haar ledig baart mij wreede smart:
 Hij, hij, de ziel van al ons pogen,
 Is ons, zijn vrienden, wreed ontrogen:
 't Herdenken slechts doorboert ons 't hart!

Maar sparen wij dit droef herdenken,
 En laat zijn deugd en godsdienstmin,
 Aan 't bange hart verruiming schenken,
 Die hij reeds smaakt in eedler zin.
 Ja onze vriend, aan 't stof ontrogen,
 Geniet volzalig in den hoogen,

Het

Het loon aan 't weldoen toegezegd:
 Vrij zij zijn lijk aan de aard gegeven;
 Zijn ziel is reeds in beter leven,
 Een ruimer werkring voorgelegd.

Treedt dan vrienden, treedt aan 't outer,
 Brengt uw wierook, plengt den wijn;
 't Offer dat wij weenend brengen,
 Moet aan ERDBRINK waardig zijn.
 Dat wij immer in dees zalen,
 Als een broederfeest ons beidt,
 ERDBRINKS dierbren naam herhalen,
 Offren aan zijn schim gewijd!
 Zien wij 't goede bij ons bloeijen,
 Blijft dees kring in bloei en stand;
 In den *bloempuil* onzez arbeids
 Prijkt veel schoons van ERDBRINKS hand.
 Nog zien wij zijn geestdrift wellen,
 Blij hem in ons midden staan;
 Nog voelt elk zijn boezem zwellen,
 Sloeg hij slechts den feesttoon aan.

Broeders! kunt ge 't ooit vergeten
 Wat hij voor ons allen was.
 Hoe men steeds het rein geweten
 In zijn kalme blikken las?
 En nu zal hij immer zwijgen...
 Nooit weêr in ons midden staan,

F.

Nim-

Nimmer onzen feesttoon stemmen,
 Nooit met ons ten reije gaan!
 Smartlijk denkbeeld!... maar daar boven
 Deelt hij reeds in schooner feest;
 O zijn ziel, zoo rein, zoo edel,
 Is voor de aard te groot geweest.
 Flug, gelijk de vroege vlinder,
 Neemt zijn geest een hooger vlugt;
 Schudt het stof zich van de wiken,
 En zweeft vrij in reiner lucht.

Treedt dan vrienden! treedt aan 't outer,
 Brengt uw wierook, dooft uw leed;
 En vergeldt aan beide zonen,
 Wat hun vader voor u deed.
 Zag hij ons bewogen harte
 Vurig voor zijn kindren slaan,
 Wis nam hij met hemelwellust,
 't Offer van dit heden aan.
 Dit gevoel blijve in ons leven, —
 't Zij zijn gade en ons ten troost,
 En ook nog, na vele jaren,
 Zeegnend voor zijn teeder kroost!

Ja, gelijk een lentemorgen
 Kalmte en zonneschijn belooft;
 En geen wezen in de schepping
 Een orkaan nabij gelooft.

Zee

Zoo was ERDBRINK in ons midden:
Eerst op 't schoonst in bloei gebragt,
Sedert heerlijk opgeloken,
Nu gespierd door mannekracht.
Maar gelijk op eens de stormen
Woeden, over 't lagchend veld,
En 't zoo straks nog kalme luchtruim
Hevig wordt in strijd gesteld:
Zoo ook werd hij afgesneden
Daar hij uit ons oog verdwijnt,
En zijn omgang in ons midden,
Slechts een *lentemorgen* schijnt.
Maar zal 't lot niet heerlijk wezen
Dat hem nu daar boven beidt? ...
Zwijg dan treurtoon, zwijg eerbiedig,
ERDBRINK leeft voor de eeuwigheid!

L. HUNNINK.

TER

TER GEDACHTENIS
VAN WIJLEN MIJNEN VRIEND
P. F. ERDBRINK.

Gelijk een bloem die 't veld verfiert,
Haar geuren spreidt, en welig tiert,
Onze oogen kan bekoren,
Wanneer we, aan d' onbewolkten trans,
De Morgenzon met nieuwen glans,
Zien op haar bladren gloreu.

Maar als de storm zich woest verheft,
En in zijn woën het plantje treft,
De bloem, hoe schoon en teeder,
Valt stervend van haar stengel af,
Het zoekend oog vindt enkel kaf,
In plaats van 't bloempje weder.

Zoo ook velt de onverbidbre dood
De trouwe gade en d' echtgenoot,
De zuigling aan den boezem;
De maagd door 't waas der jeugd gedekt,
Den jongling die haar liefde wekt,
Schoon als de lentebloesem.

Zoo

Zoo, in 't gebied der sterfelijkheid,
Waar steeds de dood zijn' offers beïdt,
Is onze vriend bezweken.
Vloeit, vloeit hier tranen onzer smart,
Geeft ademtocht aan 't hijgend hart;
Onze ERDBRINK is bezweken!

Geeft aan den engen boezem lucht,
Die overkropt van weedom zucht;
Wilt die bittere tranen vloeijen.
Hij viel, gelijk aan 't rijpe graan,
Dat we op den akker neêr zien slaan,
Na schoon en welig groeijen.

Zoo ligt hij neêr, de broedervriend,
Die aller achting heeft verdiend;
De pijn werd afgedreven;
Hem trof de schicht, hij valt en sneeft,
Mijn ERDBRINK sterft! — o neen, hij leeft,
Zijn roem zal duurzaam leven.

Gij lieve jeugd! weet op zijn graf;
Die u de schoonste lesfen gaf,
Ligt in zijn schoot geborgen:
Door u wordt nog in 't na'eslacht
De hulde aan zijne dengt gebracht,
Tot aan den jongsten morgen.

Ge-

Gelijk zoms aan den donkren boog,
 In hellen gloed, ons straalt in 't oog,
 Een star, wier hemelluister,
 Tot troost op Nereus pekelveld,
 Den zeeman als een gids verzelt,
 Tot dat zij zinkt in 't duister.

Zoo was hier ERDBRINK voor de jeugd
 Ten leidsman op het pad der deugd,
 Voor de Armoê tot Gods zegen:
 Door druk en last der jaren krom,
 Heeft nu de eerlijke ouderdom
 Een zachter lot verkregen.

Hij viel, de steun van 't huisgezin;
 De huwlijkstrouw, de vadermin,
 't Gaat al met hem verloren;
 Een hooger Wijsheid heeft alleen
 Hem in den bloeitijd afgesneên,
 En beter deel beschoren.

Treur Neerlands nutte Maatschappij!
 En gij o breede vriendenrei;
 Laat niets uw tranen hindren:
Hij is niet meer! deez droeve kreet
 Stort in ons hart 't verplettrendst leed;
 Wat kan die smart verminderen?

Maar

Maar 't zaad, dat op den akker sterft,
Als winterkoud' haar groeikracht derft,
 Kiemt zachtkens in de aarde;
Rijst in de lente schooner op,
En uit de teedre bloesemknop,
 Verschijnt een plant van waarde.

Zoo sluimert ERDBRINK in het graf;
Maar, stond hij 't brooze leven af,
 Ging hem de kiel begeven,
Is hier de ranke hulk gestrand;
Gered in beter vaderland,
 Vindt hij 't onsterflijk leven.

Daar smaakt zijn geest de reinste vreugd,
En oogst het loon van zijne deugd,
 Hoe 't oog ook staar in 't duister.
Als in der eeuwen oceaen
De laatste golfslag zal vergaan,
 Prijkt hij in hemelluister.

Welaan! geen tranen meer geschreid.
De plant, die nu verstorven leit,
 Heeft rijke vrucht gedragen.
Vroeg was zij rijp voor betren stand,
En werd in reiner oord verplant,
 Bevrijd voor storm en vlagen.

Daar

Daar bloeit zij bij de zaadjers op,
 Die, uit den teedren bloefemknop,
 Op aarde zijn ontsproten.
 Het hart, dat hier voor vriendschap sloeg,
 Vindt daar nu lust en vreugd genoeg
 Bij jonge Hemelnoten.

Daar zweeft nu hun onboeide geest,
 Zoo dierbaar voor zijn hart geweest,
 Bij hem op Englevleuglen;
 Waar ons icle toekomst ook verbeidt,
 Wanneer het heil der eeuwigheid
 Alle onheil zal beteuglen.

Als na de slooping van 't Heelal,
 Geen dood of ramp meer haetschen zal,
 En de gande ons heeft begeben;
 Dan vinden wij in hooger sfeer,
 O ERDBRINK, vriend! elkander weer,
 Om eijdeloos te leven.

W. LANGEDIJK.

DE TREURENDE LEERLINGEN

BIJ HET GRAF

VAN HUNNEN DIERBAREN ONDERWIJZER

PIERRE FREDRIK ERDBRINK.

Hier rust de kindervriend, der armen stut en vader,
De vreugd van gade en kroost, van God en mensch te gader;
Deez steen dekt de asch van hem, dien m'immer werkzaam vond,
Die 't jeugdig hart door liefde en deugd aan zich verbond,
En door de opregtste zucht, door menschenmin gedreven,
Den jongling onvermoeid naar kunde en deugd deed streven;
Wiens koud gebeent door kind en oudren wordt beschreid
Met tranen van gevoel en van erkentlijkheid.....
Maar waartoe dit gezegd? daar de edelste aller talen,
Het menschelijk gevoel alléén, 's mans deugd kan malen,
Wiens voorbeeld nog het hart zijns braven leerlings stijft,
Daar ERDBRINKS naam en roem bij elk in zeeqning blijft. —

G.

Waar-

Waarom o jongling dan zoo bang geklaagd, geschreid? —
Zijn geest ontboeid van 't stof, geniet de onsterfelijkheid.
Verëeren wij den wil van 't altoosweldoend Wezen!
Verëedlen wij ons hart — laat ons gëes stormen vreezen,
Daar ons, na deez' orkaan, een kalme Hemel wacht. —
Roep voor u geest het uur, dat alles zal hereenen,
Dat perk stelt aan den druk, dat uitkomst zal verleenen,
Ten dag van allen dag, na d' allerlaatsten nacht. —
P. SPANJAARDT.

TER

TER GEDACHTENIS
VAN
PIERRE FREDRIK ERDBRINK.
AAN
HET DEPARTEMENT ENKHUIZEN.
DER
MAATSCHAPPIJ: TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN.

Wat zegt dat somber floers? .. waartoe die rouw gewaden? ..
Waarom staat diepe smart op uw gelaat gedrukt? ..
Mijn broeders! welk een leed heeft heeft u dus overladen? ..
Of heeft de hand des doods, de vreugde aan u ontrukkt? ..

o Ja! in nwen kring ontbreekt de vriend mijns harte,
Zoo vroeg reeds weggemaaid! .. gezonken in het stof!
Mijn tranen volgen hem als tolken mijner smarte;
Gebillijkt door 't verlies dat heel *Enkhuizen* trof.

De hand die ons bestuurt, heeft mij van uw gescheiden;
Slechts zeldzaam in uw kring mij weër terng gevoerd. —
Maar was ik steeds gewoon, uw blijdschap te geleiden;
't is weenend, dat mijn hand de onstemde lier thans roert!

Ja

Ja ERDBRINK! 'k zal uw naam met dankbre liefde noemen;
 De trouw, waarmede uw hand mijn kindren heeft gekweekt,
 Uw onvermoeide vlijt, hen altoos leeren roemen;
 En zorgen voor de vrucht die van uw arbeid spreekt.

Weent! teedre spruiten, weent! gij hebt uw vriend verloren;
Hij rust, die tijd en kracht *hier* voor uw heeft verteerd. —
 Werd kennis, wijsheid, deugd, door hem in u geboren;
 Weent! 't is de dankbre traan die hem het best vereert. —

Gelijk de vruchtbre boom met frische en groene loten,
 't Sieraad der woning is, waar voor hij staat geplant,
 De wellust van de beemd waarin hij is ontsproten;
 Mild in zijn bloei en vrucht, en fier op zijnen stand.

Zoo was hij steeds bemind, een sieraad in deez wallen,
 Door 't Zuiderzeenat zoo veel eeuwen reeds bespat.
 De kooprijke Amstelstad gaf u met welgevallen,
 Tot nut van 't algemeen, in hem een dierbren schat.

Gelijk de felle storm het al voor zich doet bukken,
 Het golvend graan vernielde, eer iemand redding bood.
 Wij zien hem eiken van hun hechte wortels rukken;
 Zijn spoor geteekend door vernieling, — jammer, — dood.

Zoo

Zoo moest mijn ERDBRINK ook voor 't woën des doods bezwijken,
 In 't heerlijkst van zijn bloei . . . hier baatte vlijt noch kunst;
 Hoe zeer de vriendschap smeekt, en de arts zijn trouw doet blijken,
 De stugge dood helaas! ontzegt ons elke gunst.

Ja ween bij 't somber graf, dat zoo veel mogt verzwelgen;
 Waaronder menig een, zijn lievelingen telt;
 Dat ook mijn kind bevat, met veler dierbre telgen,
 Waarvan elk ERDBRINKS liefde en trouw bij God vermeldt.

Hier rust hij bij dat kroost, hem tot sieraad beschoren;
 Daar boyen smaakt hij loon, waarop het weldoen wacht,
 Hier rust hij bij dat kroost! — en zal de wekstem hooren,
 Wanneer de lange slaap des doods zal zijn volbragt! —

Nooit kiemt het zaad vergeefs, dat men, het oog geslagen
 Op God, in 't jeuglig hart hier biddend heeft gestrooid:
 Zoo zal zijn arbeid ook eens hemelvruchten dragen,
 En 't hier begonnen werk, daar heerlijk zijn voltooid!

Weent broeders! bij zijn graf. . . Neen, staakt uw droevig weenen,
 De hand die eens hem schonk, nam ons haar leengoed af. —
 Hij had zijn taak voleind! — hij ging niet hooploos henen;
 Het zaad was rijp voor God: het ruste dan in 't graf! —

De

De Algoede houdt het oog op Weeuw en Wees geflagen,
 En zorgt voor hun belang, onwankelbaar in trouw;
 Hij heeft zoo velen in Zijn vaderarm gedragen:
 Dit stille boezemsmart! — dit heilige den rouw!

Gaat, broeders! van dit graf, en houd zijn beeld voor oogen,
 En werk op ERDBRINKS spoor tot nut van 't algemeen;
 Die arbeid zal het best uw vriendschapstranen droogen,
 En smelten steeds uw doel met ERDBRINKS doel in één!

Gaat broeders! van dit graf; toon aan de Weeuw en Weezen,
 Wat n hun hartevriend door 't voorbeeld heeft geleerd,
 Laat zoo het algemeen in uw bedrijven lezen,
 Dat zijn gedachtenis *door daden* wordt geëerd.

Slaat hier bij 't oog op God! — Zijn leidstar moge u lichten!
 (In weerspoed blinkt de glans van Zijne gunst op 't hoogst)
 Zijn Vadertrouw baant ons het spoor van deugd en pligten,
 Tot ook door ons de vrucht van 't weldoën wordt geogst!

H. WEYLAND.

TER GEDACHTENIS

VAN WIJLEN DEN HEERE

PIERRE FREDRIK ERDBRINK.

Aan ERDBRINK bood de levensvloed,
Een speelreis zonder wederpoed
Van storm of tegenwind.
Zijn hoofdoel was 't belang der jeugd;
't Maatschapplijk heil zijn hoogste vreugd;
Das eert hem man en kind.

Nog jong, stond hij als man te roer,
Toen hij den breeden stroom bevoer,
Doordrongen van zijn pligt;
Dees strekte steeds hem ten kompas,
Terwijl de deugd de noordstar was,
Waar hij de vaart op rigt.

Zoo ging de blijde speelreis voort;
Steeds nam hij kinderen aan boord,
Op zijn gelei' belust;
En zette hij hen weér aan land,
Het was, met opgeklaard verstand
En deugden toegerust.

Door

Door 't onbedreven jong geslacht
Werd ras de vlugge kiel bevracht;
Hij vormde er burgers uit:

't Vooroordeel ruimde allengskens plaats
Aan 't licht eens nieuwen letterstaats,
Die 't rijkst trezoor ontsluit.

De naam van ERDBRINK, en zijn eer,
Trok togtgenooten heinde en veer,
Uit Neêrlands lieve jeugd;
En vaderlijke zorg en vlijt,
Geheel aan hun belang gewijd,
Wees hen de koers der deugd.

Van neveln bleef de hemel vrij,
En alles droeg tot voorspoed bij
Op dezen levenstogt;
En de onvermoeide Palinuur
Had dien, met groeiend ijervuur,
Nu schaars ter helft volbrogt.

Terwijl het oog in 't ver verschiet,
Het wit van zijn bestemming ziet,
Juicht ERDBRINKS dankbaar hart;
En de onweêrstaanbare ijverzucht
Neemt telkens hooge en hooger vlugt,
Die allen weêrstand tart.

1000

Nog

Nog bleef het, op den levensvloed,
Een speelreis zonder wederspoed,
Waar alles heil voorspelt;
En 't jonge reisgezelschap zag
Dat heil vermeerdren elken dag,
Door leed noch zorg gekweld.

Eens deelde hij zijn lessen mee,
Hoe eb en vloed de wereldzee
Een duurzaam aanzijn gaf;
En lei' daar uit de wisfeling
Van aangroei en vermindering,
In 't lot des sterflings af. —

Help God! — een ongeziene klip
Verrast het vrolijk levenschip,
En rukt het zinkend neer. —
De jonge scheepslieën zijn gered;
Maar ach! hoe wordt hun 't hart verplet —
Want ERDBRINK is niet meer!

o Ja! — bij 't spatten van de kiel,
Nam zijne onkwetsbre vlotte ziel
Een ongeziene wijk;
En zweeft reeds onnagaanbaar hoog:
Daar ziet zijn nuverhemeld oog
Op de aarde, als stof en slijk.

En

En, ~~te~~chter, in dit lage stof,
Leeft nog bij ons zijn hooge lof.

Een doffe treurgalm bromt,
In elken nutten levenskring,
't Gemis van dezen heveling,
Waar de afgunst bij verstomt.

De zorg voor de armen, in hun smart,
Was rijkdom voor zijn edel hart,
Was wellust voor zijn ziel:
Hij vond in Jezus koningrijk,
Hen allen aan hemzelf gelijk,
Hoe 't lot op de aarde ook viel.

Maar al 't gewigt van leed en rouw,
Drukt op de droeve weduwnrouw
Met ERDBRINKS dierbaar kroost:
En Hij, die haar behoefte weet,
En wees noch weduwen vergeet,
Wordt haar ten Vaders troost.

Geen speelreis zonder wederspoed,
Op de ongewisten levensloed,
Wordt meer door ons verbeid;
Want ERDBRINKS schipbreuk sloeg ons neer,
En blijft ons een geduchte leer
Van onze sterfelijkheid.

J. DE JONGH.

